

ΜΑΡΩ ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ

Γυναίκες της αναμονής

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Γυναίκες της αναμονής**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μάρω Βαμβουνάκη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Έντουαρντ Χόπερ, *Cape Cod Morning*, 1950,

λάδι σε καμβά, Αμερικανικό Μουσείο Τέχνης Σμιθσόνιαν, Ουάσιγκτον.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά, Ελένη Σταυροπούλου

© Μάρω Βαμβουνάκη, 2020

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: B Christopher / Alamy Stock Photo

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2020, 6.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3530-5

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3531-2

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΜΑΡΩ ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ

Γυναίκες της αναμονής

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ

- Ο Αρχάγγελος του καφενείου*, διηγήματα, 1η έκδοση,
Εκδ. Πύρινος Κόσμος 1978, εξαντλήθηκε.
- Ο Κύκνος κι αυτός*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Οδυσσεάς
1979, 10η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ, 1996.
- Το χρονικό μιας μοιχείας*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. Δόμος 1981, 23η έκδοση 1998.
- Αυτή η σκάλα δεν κατεβαίνει*, διηγήματα, 1η έκδοση,
Εκδ. Δόμος 1982, 11η έκδοση 1998.
- Ντούλια*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 1984, 11η έκδ.
1998.
- Χρόνια πολλά γλυκιά μου*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1985, 12η έκδοση 1999.
- Ο αντίπαλος εραστής*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1986, 22η έκδοση 2007.
- Η μοναξιά είναι από χόμα*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1987, 27η έκδοση 2007.
- Ιστορίες με καλό τέλος*, διηγήματα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1988, 12η έκδοση 2000.
- Οι παλιές αγάπες πάνε στον Παράδεισο*, μυθιστόρημα,
1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1990, 33η έκδοση 2009.
- Τα κλειστά μάτια*, αφήγημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ
1990, 8η έκδοση 2001.
- Τανγκό μες στον καθρέφτη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1992, 15η έκδοση 2001.
- Το δωμάτιο που ταξιδεύει*, παιδικό, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1992, 2η έκδοση 1996.
- Λουλούδι της κανέλλας*, ταξιδιωτικό, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1993, 5η έκδοση 1998.
- Θεατρικά 1*, θέατρο, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1994,
2η έκδοση 2007.
- Θεατρικά 2*, θέατρο, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1994,
2η έκδοση 2007.
- Με βελούδινα βήματα ο χρόνος*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1995, 6η έκδοση 1999.
- Τα ραντεβού με τη Σιμόνη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1996, 10η έκδοση 2003.

Ο πιανίστας και ο θάνατος, μυθιστόρημα, 1η έκδοση (με το ψευδώνυμο Βίργκω Βολάνη), Εκδ. Δόμος 1993, 8η έκδοση 2000.

Η κραταιά αγάπη, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1998, 11η έκδοση 2004.

Τηλεφωνήματα και ενοχές, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1999, 6η έκδοση 1999.

Το τραγούδι της μάσκας, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2000, 6η έκδοση 2006.

Ο Ντάνκαν γυρεύει τον Θεό, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2001, 3η έκδοση 2001.

ΕΡΩΤΑΣ: Το γελοίο και το δέος, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2002, 5η έκδοση 2004.

Όταν ο Θεός πεθαίνει (μια συζήτηση με τον Αλέξανδρο Κατσιάρα), 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 2003, 4η έκδοση, Εκδ. Αρμός 2008.

Όχι άλλη αναβολή, Μιχάλη, βιογραφικό αφήγημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2004, 2η έκδοση 2004.

Τα πράγματα που ζουν απ' τον χαμό, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2005, 3η έκδοση 2006.

Αντήρηση απ' το παρελθόν, μελέτημα, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2007.

Όλοι φοβούνται τον έρωτα, Εκδ. Αρμός 2012, 9η έκδοση 2013.

Η φιλία είναι και δεν είναι παντοτινή, Εκδ. Αρμός 2020.

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Ο παλιάτσος και η Άνιμα, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2006, 76η χιλιάδα 2020.

Το φάντασμα της αξόδευτης αγάπης, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2008, 92η χιλιάδα 2020.

Χορός μεταμφιεσμένων, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2009, 33η χιλιάδα 2020.

Μια μεγάλη καρδιά γεμίζει με ελάχιστα, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2010, 41η χιλιάδα 2020.

Το χρονικό μιας μοιχείας, τόμος με τρεις νουβέλες, 2η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2010, 18η χιλιάδα 2019.

Αυτή η σκάλα δεν κατεβαίνει, διηγήματα, 2η έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2009, 8η χιλιάδα 2017.

Ο ερωτευμένος Πολωνός, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2011,
31η χιλιάδα 2019.

Κυριακή απόγευμα στη Βιέννη, ψυχολογία, 1η έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2012, 22η χιλιάδα 2020.

Το δωμάτιο που ταξιδεύει, παιδική λογοτεχνία, 2η έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2013, 5η χιλιάδα 2019.

Γενέθλια ξανά, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ
2013, 13η χιλιάδα 2015.

Σιωπές για να ακούγεται, ψυχολογία 1η έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2014, 28η χιλιάδα 2020.

Η δικηγόρος, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2015,
15η χιλιάδα 2020.

Η μπαλάντα της ζήλιας, ψυχολογία, 1η έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2016, 12η χιλιάδα 2016.

Το βιβλίο της εγγονής μου, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2017,
10η χιλιάδα.

Η μοναξιά είναι από χρώμα, 2η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2018,
64η χιλιάδα.

Ένας αφηρημένος άντρας, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2019,
7η χιλιάδα 2020.

Γυναίκες της αναμονής, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2020,
6η χιλιάδα.

Της Μάρως και της Ζένας

Περιεχόμενα

Γυναίκες της αναμονής.....	13
Γιατί δε βοηθάει ο Θεός;	53
Ο περίφημος εαυτός μου.....	69
Όλα τα καλά που δεν έκανα	83
Μη μου ξαναπείς «Μου λείπεις!».....	93
Η Κασσιανή αλλιώς.....	119
Μπαλκόνια και δρόμοι που δεν ξεχάσαμε	131
Το όνομα του ωραίου Αντόνιο ή Το προνόμιο της λησμονιάς	147
Ωκεανοί και απόνερα ή Η μελαγχολία των υποκατάστατων.....	163
Η μανούλα της μάνας της.....	191
Ζηλωτές άθεοι.....	209
Μετά το πάρτι.....	225
Γιατί προτιμούμε τις κακές ειδήσεις;.....	235
Στην ασφάλεια της αποτυχίας	253
Ένας σύζυγος που μισεί	277

Γυναίκες της αναμονής

Ηνεαρή ανύπαντρη κοπέλα απέναντι, καθισμένη στην πολυθρόνα του γραφείου μου, ομολογούσε με αμηχανία πως έχει ερωτικό δεσμό με έναν άντρα.

«Και πού το πρόβλημα;»

«Ο άντρας που αγαπάω είναι παντρεμένος... Έχει και παιδιά...»

Όταν μου λένε τη λέξη *αγαπάω*, όχι απλά *αγαπώ*, αισθάνομαι ότι το αίσθημά τους είναι βαθιά ριζωμένο και ίσως πιο βασανισμένο απ' όσο οι μέσες αγάπες. Το έχω προσέξει, ίσως και να κάνω λάθος. Το λένε αυθόρμητα έτσι, παρορμητικά, ασυνείδητα, γιατί τους παιδεύει.

«Ο άντρας που αγαπάω», είπε, «είναι παντρεμένος... Έχει και παιδιά...»

Κακώς, πολύ κακώς, και ανεπίτρεπτα, κατά τη δεοντολογία της ψυχολογικής θεραπείας που ακολουθώ, άνοιξα τα μάτια μου σαν να άκουγα το πιο απίθανο πράγμα του κόσμου και σχεδόν φώναξα: «Τι είναι αυτό που κάνεις στον εαυτό σου;... Πολύ λυπάμαι! Καλύτερα να μου έλεγες ότι πάσχεις από σωματική αρρώστια».

Η κοπέλα τρώμαξε. Τραβήχτηκε πιο πίσω στην πολυθρόνα της και με κοίταζε έτοιμη να βάλει τα κλάματα. Πιο πολύ από φόβο για την αντίδρασή μου, παρά από λύπη για τα δικά της δεινά που την έφεραν απόψε μέχρι εμένα.

Κρατούσε έτσι μαζεμένη μια θέση άμυνας ενώ εγώ συνέχιζα να μιλώ ταραγμένη. Καταντούσε γελοία η εικόνα μας, γιατί λογικά διαπραγματευόμασταν ένα υπερβολικά συνηθισμένο θέμα. Έχει γεμίσει ο κόσμος από μοιχείες, από τρίγωνα, κι όμως κι εγώ, πολλές φορές, περίπου έτσι αντιδρούσα, ιδίως όταν συμπαθούσα ιδιαίτερα το πρόσωπο που είχα απέναντι. Όπως τώρα.

«Πραγματικά λυπάμαι...» έκανα, όσο προσπαθούσα να συγκεντρώσω λίγη αυτοκυριαρχία επιτέλους.

«Συγγνώμη», ψιθύρισε εκείνη και ζάρωσε όσο δεν παίρνει στην πολυθρόνα. «Συγγνώμη...»

«Από τον εαυτό σου να ζητήσεις συγγνώμη», άναψα πάλι. «Καταλαβαίνεις τι του κάνεις; Καταλαβαίνεις;»

Όχι, το ξέρω και ντρέπομαι, δεν ήμουν πια ψυχολόγος εγώ, ήμουν μια αψυχολόγητη, ακατάλληλη μάνα, που χτυπούσε το παιδί της, το ήδη καταχτυπημένο παιδί της, με τυφλή αυστηρότητα.

Σηκώθηκα από τη θέση μου, προχώρησα μέχρι το τραπέζι, πήρα ένα τσιγάρο από το πακέτο και τράβηξα την κουρτίνα της μπαλκονόπορτας. Άνοιξα το φύλλο και άπνιζα φυσώντας και ξεφυσώντας προς τα έξω. Ένα ψυχρό ρεύμα αέρα ερχόταν τώρα στο πρόσωπό μου και βοηθούσε να ησυχάσω και να καθαρίσω τον νου μου περισσότερο από τον καπνό που ρουφούσα.

Καθώς ηρεμούσα, κάπως αποστασιοποιήθηκα, είδα από πιο πέρα την όλη εικόνα μας και μου ήρθε να γελάσω με τα χάλια μου. Κανονικά, κι αν είχαμε κράτος της προκοπής, θα έπρεπε να μου αφαιρέσουν την άδεια ασκήσεως επαγγέλματος. Δεν έχουμε, κι εξάλλου υπάρχουν σχολές ψυχοθεραπείας που σου επιτρέπουν να είσαι φιλικός και αυθόρμητος, να μιλάς για σένα, να γίνεσαι και ακρατής ανάλογα την αντιμεταβίβαση, να λες ό,τι σου προξενεί ο άλλος χωρίς φιλτράρισμα, όπως υπάρχουν και άλλες σχολές που απαιτούν να παραμένεις τοίχος, οθόνη λευκή, άγραφη και αδιάβαστη ως εκ τούτου σελίδα, ό,τι κι αν ακούνε τα αυτιά σου.

Όσο δουλεύω με θεραπείες και θεραπευόμενους, τόσο παρεκκλίνω από αδιάσειστους θεωρητικούς κανόνες. Αρχικά γιατί κάτι τέτοιο είναι του χαρακτήρα μου και δε θα μπορούσα να κάνω αλλιώς, μετέπειτα γιατί διαπίστωνα ότι οι θεραπευόμενοι αντιδρούσαν καλύτερα όταν η σχέση μας θερμαινόταν, γινόταν πιο ανθρώπινη, πιο διαδραστική. Η ευχαρίστηση πως τους εμπιστεύομαι και αφηνόματι κάποιες φορές χύμα στο κύμα, έλεγα και δικά μου προβλήματα, τους έδινε εμπιστοσύνη σ' εμένα και στον εαυτό τους όπως και τους πρόσφερε κάτι που συνήθως αισθάνονται ότι δε διαθέτουν: αξία. Απ' τη στιγμή που δυναμώνεις και ανυψώνεις τον αναλυόμενο, αρχίζει κι αυτός να αντιμετωπίζει πιο θαρραλέα τον εαυτό του και ως εκ τούτου τους άλλους.

Θα αντιγράψω εδώ απόσπασμα που με δικαιολόγησε

στα μάτια μου άμα το διάβασα και που το γράφει στην αυτοβιογραφία του ο Ίρβιν Γιάλομ:

Οφείλουμε άραγε εμείς οι ψυχοθεραπευτές να κρύβουμε τον αληθινό μας εαυτό και να προσφέρουμε μόνο ερμηνείες και μια λευκή οθόνη, όπως επέμεναν οι πρώτοι ψυχαναλυτές;

Για την πρωταρχική σπουδαιότητα της θεραπευτικής σχέσης έχω γράψει πολλά στην επιστημονική ψυχιατρική βιβλιογραφία. Η μεταλλακτική δύναμη στην ψυχοθεραπεία δεν είναι η διανοητική αποκάλυψη, δεν είναι η ερμηνεία, δεν είναι η κάθαρση – είναι μια βαθιά αυθεντική συνάντηση ανάμεσα σε δυο ανθρώπους.

Εγώ όμως, όπως είπα, δε φερόμουν έτσι επειδή ανήκα σε μια σχολή. Φερόμουν έτσι διότι δεν μπορούσα να το συγκρατήσω. Έτσι ή αλλιώς. Γέλασα εντέλει ελαφρώς και στράφηκα προς το φρικαρισμένο κορίτσι.

«Ούτε η μαμά σου δε θα αντιδρούσε όπως εγώ...»

«Δεν έχω μαμά. Πέθανε».

«Πατέρα;»

«Ο πατέρας μου ζει αλλά είναι σαν να μην υπάρχει».

Ακόμη χειρότερα, ακόμη χειρότερα, έλεγα μέσα στο κεφάλι μου, ωστόσο τώρα δεν το είπα δυνατά σε εκείνη. Άρχισα να καταλαβαίνω τα συνήθη και γνωστά και να ανησυχώ ακόμη χειρότερα. Το περιστατικό της ήταν από τα δυσκολότερα, έχει κλειδωθεί με αιτίες βαριές, οικο-

γενειακό παρελθόν που την καθιστά επικίνδυνα ευάλωτη στα συναισθήματα, και παλιές βαθιές ρίζες.

«Πόσων χρόνων είσαι;» ρώτησα.

«Τριάντα δύο».

«Φαίνεται πολύ πιο μικρή. Σχεδόν δέκα χρόνια μικρότερη. Αυτό προξένησε τον αγενή ενικό μου».

«Ω, δεν πειράζει. Δεν πειράζει, σας παρακαλώ... Μ' αρέσει να μου μιλάτε στον ενικό».

Δεν αμφέβαλα γι' αυτό που είπε, δεν ήταν από ευγένεια, το εννοούσε περισσότερο από όσο γνώριζε. Λαχταρούσε μαζί μου μια στοργική οικειότητα, υποκατάστατα γονεικά, ακόμη κι αν τη μάλωνα. Το δυστύχημα ήταν πως περίπου τα ίδια ζητούσε κι από τους έρωτες.

Είχε το ύφος και τις κινήσεις παιδιού καθηλωμένου στην προεφηβεία, ίσως ακόμη πιο πίσω. Ένα ύφος γνωστό στα γραφεία μας, στις θεραπείες μας, ύφος που διατηρείται συχνά μέχρι τα βαθιά γεράματα κάποιων. Μια ισόβια ορφάνια λες. Πλάσματα από γυαλί εύθραυστο, φοβάσαι ότι αμέσως και με το ελάχιστο θα ραγίσουν. Δε ραγίζουν όμως απαραίτητα. Έχουν στενά ενσωματωθεί σ' αυτό το γυαλί τους, έχουν ασκηθεί σε αμυντικούς μηχανισμούς και στο να κερδίζουν τρυφερότητες και επιείκεια.

Έσβησα το τσιγάρο και έβγαλα το τασάκι στο μπαλκόνι. Ξανατράβηξα την κουρτίνα, άναψα το φως μιας λάμπας πλάι της και ξανακάθισα στην πολυθρόνα. Την κοιτούσα. Μετά έσκυψα προς το μέρος της και έπιασα το χέρι της. Προς στιγμήν έκανε να το τραβήξει, δε θα άντεχε μάλλον τις αντιφατικές μου συμπεριφορές, όμως

το άφησε εντέλει, από ευγένεια, τι άλλο να κάνει; Ήταν ένα φοβισμένο λεπτό χεράκι, σαν νεογέννητο γατί.

Σίγουρα θα σκέφτεται πως καλά λέει ο κόσμος ότι οι ψυχίατροι και οι ψυχολόγοι είναι προβληματικοί, έστω παράξενοι τύποι.

Της κρατούσα το παγωμένο χέρι και της είπα απολογητικά: «Είναι σαν να σε βλέπω στην άκρη ενός γκρεμού. Καταλαβαίνεις;»

Ένευσε καταφατικά χωρίς να καταλαβαίνει. Στο κάτω κάτω τι με ένοιαζε τόσο πολύ ώστε να αντιδρώ έτσι έντονα, να καίγομαι, να θυμώνω μαζί της και με τη μοίρα της, τι με αφορούσε;

«Δε γίνεται να είμαστε πάντα ψύχραιμοι οι θεραπευτές», συνέχισα. «Είναι μερικά πράγματα που μας πληγώνουν κι εμάς, μας αφορούν. Όσο και να πρέπει να μην ταυτιζόμαστε με τον άνθρωπο που έχουμε μπροστά μας, δεν είναι εύκολο πάντα να το κατορθώσουμε. Με ταράζει να μου λες ότι έχεις μπλέξει...»

Πήρε θάρρος από τον ήπιο, σχεδόν τρυφερό τώρα, τόνο της φωνής μου. «Μα δεν πρόλαβα να σας μιλήσω για μένα...» έκανε.

«Είπες ότι έχεις δεσμό με παντρεμένο άντρα που έχει και παιδιά».

«Αρκεί αυτό;»

«Δεν αρκεί», παραδέχτηκα. «Είναι όμως από μόνο του ένα θέμα».

«Είναι. Το παραδέχομαι. Υπάρχουν βραδιές που θέλω να αυτοκτονήσω».

«Είδες;» έκανα σχεδόν θριαμβευτικά που αποδεικνυόταν ότι είχα δίκιο.

«Με αγαπάει όμως πολύ», υποστήριξε.

«Δεν αμφιβάλλω, είσαι ένα ελκυστικό γλυκό κορίτσι, πολύ νέο, πολύ παιδί, η ψυχή σου δείχνει πολύ φρέσκια. Οι παντρεμένοι, άλλωστε, ερωτεύονται περισσότερο απελπισμένα. Έχουν μεγάλη ανάγκη έναν έρωτα όπως το οξυγόνο ο ασθματικός. Η απελπισμένη λατρεία των παντρεμένων ανδρών είναι που αλυσοδένει τις ελεύθερες κοπέλες. Πρόσεχε!»

«Είναι αργά για να προσέξω. Τον αγαπάω».

Το βλέπω. Δε θα τελειώσουμε εύκολα. Δεν πρόκειται να ξεμπερδέψει απλά τούτη η αντικειμενικά κοινή ιστορία. Είναι από τις σχέσεις που όσο χτυπιούνται τόσο σφίγγουν, όπως σφίγγει σε βούτυρο το γάλα όταν το καταχτυπάς. Επειδή το καταχτυπάς δένει το γάλα.

Την κοιτώ με τρόπο, έτσι όπως τώρα έχει γείρει το καστανό κεφάλι της και μοιάζει με σπουργίτι που κρυνώνει και πεινά, που είναι παραδαρμένο από χειμώνα. Το βλέπω καθαρά το μέλλον της θεραπείας μας. Το έχω τόσες φορές ζήσει και ξαναζήσει που το βλέπω καθαρά. Μοιάζουν αφάνταστα μεταξύ τους τέτοιου είδους εξελίξεις.

Εγώ θα της λέω αλήθειες, εκείνη θα τις παραδέχεται, θα δυναμώνει η ψυχή της για λίγο, ίσως να παίρνει αποφάσεις ηρωικές, και ύστερα, σύντομα, θα τον αναζητά γιατί θα την αναζητάει απεγνωσμένα κι αυτός. Λογικά

θα τα καταλαβαίνει όσα θα της λέω, όσα θα της ερμηνεύω, ή θα τη συμβουλευώ, αλλά πιο μέσα ένας χείμαρρος από συναίσθημα, στέρση, ανάγκη, ό,τι τέλος πάντων περιέχει αυτό που ονομάζουμε πάθος, θα την παρασύρει στα βράχια εκείνου που ποθεί, θα την απομακρύνει ξανά από εκείνο που καταλαβαίνει. Τούτο άλλωστε δεν είναι και το δράμα της ανθρώπινης ζωής;

Υπάρχουν σάνταρ μοτίβα σε τέτοια δράματα. Λέω να τα υπενθυμίσω. Γιατί στη δικιά της περίπτωση δεν πρόκειται για κάποια εξαπάτηση, μια εκμετάλλευση ενός κυνικού, πλάνου γυναικά. Άμα πρόκειται για ωμή απάτη ενός ωμού παντρεμένου, που χρησιμοποιεί την καρδιά μιας χαζούλας κοπέλας, σίγουρα τα πράγματα είναι πιο εύκολα. Εδώ όμως έχουμε να κάνουμε με έναν όντως αμοιβαίο έρωτα, με όσα έχει να παλέψει, με αδιέξοδα καταστροφικά και με τις νοσογόνες παρενέργειες που ήδη έχουν αρχίσει να την τρελαίνουν. Και ο άντρας τρελαίνεται, δεν απολαμβάνει τις επιτυχίες του, βρέθηκε στο μάτι κυκλώνα. Έχουμε να κάνουμε με αμοιβαίο έρωτα, όπου ο άντρας καταλήγει αληθινά πονεμένος, τυραννισμένος, ράκος της ιστορίας του, και που σε βάζει στον πειρασμό να μείνεις και να συνεχίσεις κοντά του άνευ όρων. Να ξεχνάς τις απαιτήσεις της δικής σου θηλυκής ζωής, τις αξιώσεις της ψυχικής και σωματικής υγείας σου. Ας απαριθμήσω όμως σαν σε τεφτέρι μπακάλη κάποια σάνταρ για να μη χάνομαι κι εγώ στα κύματα της δικής τους φουρτούνας. Θα τολμήσω να κάνω μια πρόγνωση, βασισμέ-

νη σε γνώσεις και εμπειρίες που έχω συγκεντρώσει. Θα το κάνω, κι ας φαίνεται μια γενίκευση – και όπως λέμε, οι γενικεύσεις στον κόσμο των μοναδικών πλασμάτων που τον συναποτελούν καταντούν αδικία και κάλπικος μπούσουλας.

1. Εκείνος θα εξαντλείται με τον καιρό και δε θα μπορεί να τηρήσει τις υποσχέσεις του ότι θα χωρίσει, όπως της ορκιζόταν, και το πίστευε, στην αρχή. Το γεγονός ότι εκείνος το πίστευε, όταν στην αρχή το ορκιζόταν, ότι ήταν ειλικρινέστατος, ότι κι αυτός το ήθελε πιο πολύ κι απ' την κοπέλα ίσως, την έχει πείσει πως αυτό που της ορκίζεται θα συμβεί. Τον πιστεύει επειδή το πιστεύει κι αυτός. Το πιστεύει, αλλά δε θα μπορεί να το ολοκληρώσει, οι παράγοντες που θα προκύπτουν στην πορεία θα τον μπερδεύουν, θα τον εξαντλούν, όπως έναν ρομαντικό πολεμιστή που τα έβαλε μόνος του με πολυάριθμο στρατό. Θα εξασθενεί. Οι άντρες εξασθενούν πιο γρήγορα. Θα την εκπλήξει δυσάρεστα η αδυναμία που θα διαπιστώνει εν καιρώ σε αυτόν τον αξιοθαύμαστο, πρώην γενναίο άντρα. Θα του θυμώνει, θα τον διώχνει όταν φτάνουν στο αμήν, αλλά πάλι θα υποχωρεί, γιατί χωρίς τη λατρεία του η ζωή της θα αδειάζει. Ύστερα από τέτοιο πάθος, αδημονίες και εντάσεις πώς θα ζήσει ζωή κενή; Ένας φαύλος κύκλος θα περιτυλίγει θηλιά στον λαιμό της. Ναι, θα το παραδέχεται, οι μοιχείες δεν τιμωρούνται, αυτοτιμωρούνται. Οι αμαρτίες πληρώ-

νονται, οι αμαρτίες προς τους άλλους όσο και οι αμαρτίες εναντίον του εαυτού σου.

Υπήρξε αφελής όταν αφέθηκε, όταν του είπε «ναι» σε όσα, πολλά, της έδινε και όσα, περισσότερα, της υποσχόταν. Την παρέσυρε ηδονικά η μεγάλη ανάγκη του, η φτώχεια της συζυγικής ζωής του, η ικεσία του για έρωτα: όπως ρουφάει η μαύρη τρύπα ένα άλλο αστέρι την τράβηξε. Το ξέρει. Το αναλύουμε, και από ποια πλευρά δεν το αναλύουμε, αλλά –το είπα– λογικά, τελικά τα γνωρίζει κι αυτή καλύτερα από μένα, είναι επιμελής μαθήτρια, αγωνίζεται φιλότιμα. Όμως είναι αργά.

Η λογική των συνεδριών μας δε βοηθάει και πολύ την τρέλα των ερώτων. Και οι παράνομοι έρωτες, οι περιθωριακοί, οι κυνηγημένοι είναι από τη φύση τους νοσηροί, όλο και πιο νοσηροί, και τούτο φλογίζει τους πόθους.

Τι να το κάνει το κορίτσι αυτό, όταν αναλύουμε ότι η απουσία της νεκρής μητέρας την έκανε να έχει απύθμενη ανάγκη μια αγκαλιά; Ναι, το παραδέχεται, αλλά η απύθμενη ανάγκη της αγκαλιάς δεν αλλάζει. Και η αγκαλιά του ώριμου άντρα που αγαπά τη μεταβάλλει σε γυναικά αλλά και σε μωρό, που επιτέλους δέχεται πληθωρικά όσα στοιχειώδη στερήθηκε.

«Κάνουμε όνειρα, ξέρετε», θα μου πει με ντροπή και σαν με κρυφό καμάρι.

«Σαν τι όνειρα κάνετε;»

«Να, είναι φορές που στο κρεβάτι μας, όταν μένουμε αγκαλιασμένοι και ήρεμοι...»

Τις γνωρίζω αυτές τις παραδείσιες ώρες, τις μετά τον

έρωτα, όταν μιλάς με τον αγαπημένο. Υπάρχουν συνομιλίες να συγκριθούν μ' αυτές; Ώρες πιο ανοιχτές, σαν παράθυρα προς τα τοπία του παραδείσου; Εαυτός περισσότερο αληθινός, περισσότερο ελεύθερος και ταυτόχρονα σφιχτά ασφαλισμένος. Τέτοια αγκαλιά θυμίζει τη μήτρα και την αθωότητά σου πριν γεννηθείς σε τούτο τον κόσμο, στην κοιλάδα των δακρύων. Πώς να τα στερηθείς κατόπιν αυτά;

«Όταν μένουμε και μιλούμε έτσι στο κρεβάτι μας, κάνουμε διάφορα όνειρα που σίγουρα θα συμβούν μια μέρα», μου λέει. «Αν εγώ αντέξω να τον περιμένω, θα συμβούν. Θα παντρευτούμε και θα φύγουμε ένα ταξίδι πολύ μακρινό αμέσως. Να περάσουμε τη νύχτα γάμου μας σε ένα Σαμπάν».

«Τι είναι το Σαμπάν;»

«Είναι ένα μικρό πλεύσιμο, ένα κινεζικό ποταμόπλοιο που του έχουν φτιάξει σκεπή από τέντα, το έχουν για σπίτι τους οι φτωχοί Κινέζοι. Λικνίζεται ωραία όπως το 'χουν δεμένο στην ακτή. Έχει ταξιδέψει, πολύ νέος δούλεψε σε καράβια εμπορικά. Είναι υπέροχα μου λέει αυτά τα πλεύσιμα σπιτάκια. Θα πάμε τη νύχτα του γάμου μας».

«Τόσο μακριά;»

«Μα ναι, τόσο μακριά σάς λέω!»

2. Η σύζυγος, άμα το μάθει πως υπάρχει γυναίκα άλλη στη ζωή του, πρώτα θα γίνει έξαλλη, θα θελήσει υπερή-

φανη να τον πετάξει έξω από τη συζυγική στέγη, ύστερα θα αλλάξει γνώμη, θα γίνει εκδικητική, θα αρνιέται να τον ελευθερώσει, να τον προσφέρει δώρο σε μια πρόστυχη μικρή, στο τέλος θα τον ερωτευτεί ξανά. Εκεί που με τα χρόνια τον είχε αφήσει πίσω, έπληττε μάλιστα στον γάμο τους, πάλι θα τον ερωτευτεί. Ο άντρας που τον διεκδικεί μια τρίτη γίνεται ξαφνικά γοητευτικός.

Ψάχνει και μαθαίνει ποια είναι η ερωμένη του. Την κατασκοπεύει, τη βλέπει μια στιγμή να βγαίνει από το κτίριο όπου έμαθε πως εργάζεται και ραγίζει η καρδιά της. Είναι νέα, γλυκιά, όμορφη, έχει τη χάρη της μεγαλύτερης κόρης τους. Αν τούτο το κορίτσι ερωτεύτηκε τον άντρα της, το γεγονός τούτο τον ανεβάζει υποσυνείδητα στα μάτια της. Όντως τώρα τον βλέπει αλλιώς, διαφορετικά φωτισμένο, ανεβαίνει απότομα στο χρηματιστήριο της καρδιάς και του κορμιού της η αξία του, πολύ ψηλότερα από εκεί όπου χρόνια τώρα τον κατέταξε.

Ο κίνδυνος την ξαναανιώνει, ξαναγίνεται από γκρινιάρια σύζυγος γυναίκα που επιθυμεί. Επιθυμεί ή να τον κερδίσει ή να τον καταστρέψει. Να την εγκαταλείψει δε θα το επιτρέψει ποτέ. Έχουν φλόγα και τα δυο, φλόγα που την ανανεώνει. Της ξυπνάει ιδέες και ένστικτα.

Στην αρχή, είπαμε, θα θιγεί, θα πληγωθεί η αξιοπρέπειά της, θα θελήσει να τον πετάξει κλοτσιηδόν από το σπίτι τους, αλλά στο τέλος θα νικήσει το δικαίωμα και η κτητικότητα της. Είναι η πιο εξοπλισμένη από τους τρεις. Η πιο αντιπαθητική αλλά η ισχυρότερη. Έχει μαζί της

νόμους, φίλους, συγγενείς και παιδιά. Κυρίως παιδιά. Θα τον χορέψει στο ταψί αν το παρατραβήξει.

3. Και η κοπέλα απέναντι στην πολυθρόνα μου, ενώ στην αρχή ένιωθε μοιραία και θεά από τη λατρεία του, με τον καιρό που θα περνά θα νιώθει πως αυτή είναι εντέλει η απατημένη. Στο τέλος δε θα ξέρει για τι περισσότερο πολεμά, για την αγάπη ή για τη νίκη; Από αγάπη ή από πείσμα πρωτόφαντο, που δεν είχε ιδέα ότι έκρυβε ο χαρακτήρας της, ο τόσο υποχωρητικός; Για να αποκτήσει αυτόν ή για να μην τον αφήσει στη σύζυγο; Ήδη έχει επενδύσει χρόνια και αναμονές άπειρες στο πρόσωπό του.

Το κυρίαρχο πρόσωπο για την ίδια στις μάχες που δίνει είναι ο εραστής της ή η σύζυγός του; Ποιο θα είναι το τελικό της κίνητρο; Έχει μάλλον παραλλάξει το κίνητρο με τα χρόνια. Η ίδια έχει μεταμορφωθεί, έχει παραμορφωθεί, ανακαλύπτει τον χειρότερο εαυτό της, καταντάει με τα χρόνια ένας χαρακτήρας που σιχαίνεται. Με τα χρόνια θα καταντήσει ακόμη χειρότερη σε αυτή την ιστορία-δηλητήριο. Θα γερνάει...

«Τότε, σε εκείνες τις ηλικίες μας, οι αγάπες και τα ζευγαρώματα ήταν στο κέντρο της έγνοιας μας. Πάντα είναι έτσι δηλαδή, μόνο που αρκετοί αρνιούνται να το ομολογήσουν. Ίσως επειδή παραδόθηκαν, στο μεταξύ, σε άλλου είδους πάθη: καριέρας, οικονομικά, πολιτικά, κομματικά, καλλιτεχνικά, γονεϊκά, αθλητικά, όμως πρόκειται για υποκατάστατα. Η βασική ανάγκη για ένωση προσώπου με πρόσωπο είναι εκεί, από πίσω τους, και τα φλογίζει σε βαθμό δυνατού πόθου. Ανικανοποίητου βέβαια αφού πρόκειται για υποκατάστατα».

Απόσπασμα από το κεφάλαιο «Στην ασφάλεια της αποτυχίας» τούτου του βιβλίου.

Γιατί δυστυχώς συμβαίνει να είμαστε πλάσματα γεμάτα φόβους και φιλοδοουλεμένες άμυνες. Φοβόμαστε ακόμα και την αληθινή χαρά, την ευτυχία και, ίσως περισσότερο, τη βαθιά αγάπη.

Για διάφορους λόγους τις αποφεύγουμε και βάζουμε στη θέση τους στόχους και επιλογές που νιώθουμε ότι ελέγχουμε καλύτερα. Κρύβει όμως μεγάλη θλίψη και κατάθλιψη η αποφυγή της αυθεντικής, της ζωντανής ζωής.

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ 1.000.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 24957

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ